

УДК 330.322; 368

Черкасова С. В.,

svetlacher@i.ua, ORCID ID: 0000-0003-1956-4992,

д.е.н., проф., професор кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Бойчук А. С.,

бакалавр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

СУЧАСНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ ТА ЧИННИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. Давно відомо, що від стану функціонування та розвитку страхового ринку залежить соціально-економічна стабільність країни та фінансова безпека членів суспільства. Проте і сам страховий ринок потребує стабільного розвитку, адекватного реагування на виклики і загрози, посилені військовою агресією, для забезпечення його належної фінансової безпеки. У статті досліджені сучасні тенденції розвитку страхового ринку в Україні в умовах воєнного стану. Виявлена динаміка зміни кількості надавачів страхових послуг в секторі ризикового страхування і страхування життя, обсягів залучених страхових премій, нагромаджених страхових резервів, здійснених страхових виплат та ін. протягом 2019-2023 рр. Досліджені позитивні тенденції у розвитку страхового ринку, що полягають у поступовому нагромадженні страхових активів, збільшенні страхових резервів, зменшенні рівня перестрахування. Серед негативних трендів у цілому по ринку зазначені гальмування темпів нарощування господарської діяльності, зменшення обсягів сплачених статутних капіталів, зростання розмірів і рівня страхових виплат, як відповідь на нові ризики, викликані війною. Зроблений висновок, що на фінансову безпеку страхового ринку впливають ті самі чинники, що й обумовлюють його позитивний розвиток. Це збільшення кількості надавачів страхових послуг і клієнтів страхових компаній, розширення господарської діяльності за обсягами та видами страхування, забезпечення належної фінансової надійності та платоспроможності страховиків, реалізація ефективного державного регулювання та нагляду. На основі аналізу показників розміру страхового ринку, проникнення страхування, частки перестрахування та довгострокових видів страхування зроблений висновок, що фінансова безпека вітчизняного страхового ринку потребує зміцнення. Передумовами для цього має бути стабільна соціально-економічна ситуація, розробка страховими компаніями нових страхових продуктів для залучення нових клієнтів і розширення страхової діяльності як відповідь на нові ризики, викликані війною, реалізація державою ефективної політики розвитку страхування, впровадження в практику операторів вітчизняного ринку стандартів страхового захисту, вироблених європейським та світовим досвідом.

Ключові слова: страховий ринок, страхові компанії, страхові премії, страхові виплати, показник проникнення страхування, фінансова безпека.

Cherkasova S. V.,

svetlacher@i.ua, ORCID ID: 0000-0003-1956-4992,

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Finance, Economic Security, Banking and Insurance Business, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Boychuk A.,

Bachelor's degree student, Lviv University of Trade and Economic, Lviv

CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE INSURANCE MARKET AND FACTORS FOR ENSURING ITS FINANCIAL SECURITY

Abstract. It has long been known that the socio-economic stability of the country and the financial security of members of society depend on the state of functioning and development of the insurance market. However, the insurance market itself needs stable development, adequate response to challenges and threats, intensified by military aggression, to ensure its proper financial security. The article examines current trends in the development of the insurance market in Ukraine under martial law. The dynamics of changes in the number of insurance service providers in the risk insurance and life insurance sectors, the volume of insurance premiums attracted, accumulated insurance reserves, insur-

ance payments made, etc. during 2019-2023 are revealed. Positive trends in the development of the insurance market are studied, which consist in the gradual accumulation of insurance assets, an increase in insurance reserves, and a decrease in the level of reinsurance. Among the negative trends in the market as a whole, the slowdown in the pace of economic activity growth, a decrease in the volume of paid-in authorized capital, an increase in the size and level of insurance payments as a response to new risks caused by the war are noted. It is concluded that the financial security of the insurance market is affected by the same factors that determine its positive development. This is an increase in the number of insurance service providers and clients of insurance companies, expansion of economic activity in terms of volumes and types of insurance, ensuring proper financial reliability and solvency of insurers, implementation of effective state regulation and supervision. Based on the analysis of indicators of the size of the insurance market, insurance penetration, the share of reinsurance and long-term types of insurance, it was concluded that the financial security of the domestic insurance market needs to be strengthened. The prerequisites for this should be a stable socio-economic situation, the development of new insurance products by insurance companies to attract new clients and the expansion of insurance activities as a response to new risks caused by the war, the implementation by the state of an effective insurance development policy, the implementation of insurance protection standards developed by European and world experience in the practice of domestic market operators.

Keywords: insurance market, insurance companies, insurance premiums, insurance payments, insurance penetration indicator, financial security.

JEL Classification: H39, M21

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-81-08>

Постановка проблеми. Страховий ринок є важливою складовою фінансового сектора країни, виконуючи завдання забезпечення страхового захисту та постачаючи в економіку країни додаткові обсяги інвестиційних ресурсів. Від стану функціонування та розвитку цього ринку залежить соціально-економічна стабільність країни та фінансова безпека членів суспільства. Проте і сам страховий ринок потребує стабільного розвитку, адекватного реагування на виклики і загрози, посилені військовою агресією, для забезпечення його належної фінансової безпеки. З огляду на це, актуальним є завдання наукового дослідження, спрямованого на виявлення сучасних трендів розвитку страхового ринку та виявлення проблем, які гальмують його розвиток і погіршують стан його фінансової безпеки, для розробки ефективних інструментів та засобів їх подолання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження тенденцій розвитку страхового ринку, як динамічної системи, здійснили багато вітчизняних науковців. Сучасні тенденції розвитку страхового ринку висвітлені в працях таких дослідників, як В. Дума [2], А. Марина, М. Пеценко [3], В. Матвеев, О. Гайдаржийська, В. Орошко [4], Д. Попович, М. Біда, К. Закорко [5], О. Руда [6], І. Федорович [10] та багатьох інших. Вплив тенденцій розвитку вітчизняного страхового ринку на стан його фінансової безпеки та виділення основних чинників її забезпечення для цієї складової національної економіки здійснили науковці Н. Ситник [7; 8; 9], О. Деркач [1] та інші. Наукова проблема дослідження сучасних тенденцій розвитку вітчизняного страхового ринку не втрачає своєї актуальності, адже військова агресія проти України ускладнила діяльність надавачів страхових послуг, розширила склад ризиків, які потребують розробки нових страхових продуктів, породила нові виклики та загрози, які впливають на стан фінансової безпеки

страхового ринку, і потребують відповідних інструментів реагування з боку операторів ринку та держави.

Постановка завдання. Відповідно до обраного напрямку дослідження поставлено завдання: визначити сучасні тенденції розвитку вітчизняного страхового ринку за 2019-2023 рр., виявити актуальні проблеми та запропонувати шляхи їх вирішення. Виділити чинники, які забезпечать подальший розвиток страхового ринку та підтримку його фінансової безпеки з врахуванням складної соціально-економічної ситуації в країні та викликів і загроз, зумовлених військовою агресією проти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією із важливих складових національної економіки є страховий ринок, завданнями якого, з одного боку, є забезпечення страхового захисту членів суспільства шляхом надання сучасних та якісних страхових послуг, а з іншого – постачання на розвиток економіки країни значних обсягів капіталу за рахунок розміщення нагромаджених страхових внесків в інвестиційних активах. Страховий ринок дуже чутливо реагує на негаразди та проблеми у соціально-економічному розвитку країни, викликані та посилені військовою агресією проти України, а його сучасний розвиток відбувається в умовах дії додаткових ризиків і загроз його фінансовій безпеці.

Формування страхового ринку в Україні, як і в інших країнах, проходило різні етапи та мало свою специфіку. Цей процес був пов'язаний із здобуттям Україною своєї економічної незалежності, приватизацією державного майна, розбудовою фінансового сектора країни, розробленням законодавчо-нормативної бази провадження страхування, виробленням ефективної моделі державного регулювання та нагляду за страховою діяльністю, прагненнями до впровадження європейських стандартів надання страхових послуг та ін.

Вітчизняним законодавством не здійснено регламентації поняття “страховий ринок”. Проте досліджуючи його, варто розуміти, що страховий ринок – це складна економічна система, що забезпечує врегулювання попиту і пропозиції на страхові послуги та об’єднує такі категорії суб’єктів, як страховики, страхувальники та застраховані особи, страхові посередники, інститути інфраструктури страхового ринку, органи державного регулювання та саморегулювання, діяльність яких спрямована на забезпечення належного страхового захисту членів суспільства на ринкових чи визначених державою засадах.

Поряд зі страховими компаніями, які є головними надавачами страхових послуг, задовольняють попит на страхові продукти і страхові посередники. За визначенням Світової федерації страхових посередників, ці учасники страхового ринку забезпечують основний канал для збору страхових премій, надаючи послуги, як страховикам, так і страхувальникам.

У нашому дослідженні оцінювання сучасного стану розвитку страхового ринку буде здійснено на основі показників кількісного складу страхових компаній та результатів їх діяльності.

Як свідчать дані, наведені на рис. 1, протягом 2019-I півріччя 2024 рр. кількість страховиків в Україні зазнала стрімкого зменшення на 143 од., або на 61,4%. Найбільш негативні процеси відбулись у секторі ризикового страхування. Кількість страхових компаній non-life зменшилась з 210 од. на кінець 2019 р. до 78 од. в 2024 р., або на 62,9%. Кількість компаній зі страхування життя за період дослідження скоротилась практично наполовину, з 23 од. у 2019 р. до 12 од. у 2024 р.

Варто зауважити, що активні процеси зменшення кількості надавачів страхових послуг на вітчизняному ринку відбувались ще до періоду військової агресії проти України. Так, протягом 2019-2021 рр. загальна кількість страховиків скоротилась на 78 компаній, або на 33,5%. Ринок страхування життя за цей період втратив десять надавачів страхових послуг, або 43,5% лайфових компаній.

Суттєве зменшення кількості надавачів послуг на страховому ринку з одного боку свідчить про активні процеси консолідації ринку, об’єднання капіталів та утворення більш потужних його операторів, а з іншого – про високий рівень конкуренції та дію чинників, що посилюють ризики та загрози в діяльності страхових компаній. Певний вплив на зменшення кількості страховиків на страховому ринку обумовив процес зміни моделі державного регулювання цієї частини фінансового сектора, за якою відбулась зміна регулятора та передача функцій нагляду та контролю за страховою сферою до Національного банку України й наступне посилення вимог до діяльності страхових компаній.

Негативною ознакою сучасного стану вітчизняного страхового ринку є скорочення кількості компаній зі страхування життя, здатних запропонувати населенню сучасні інструменти накопичення заощаджень та підвищення рівня їх матеріального добробуту у пенсійному віці. Це особливо важливо з огляду на мізерний розмір пенсій, які більшість громадян отримують із солідарної системи, та гальмування державою процесів запуску другого обов’язкового (накопичувального) рівня пенсійної системи країни.

Рис. 1. Зміна кількості страхових компаній в Україні за 2019 – I півріччя 2024 рр., од.
(Побудовано за даними [11; 12])

Основні показники діяльності вітчизняних страхових компаній
з 2019–2023 рр.*

Показники	Роки					Темп приросту/ зниження 2023/2019,%
	2019	2020	2021	2022	2023	
Загальні активи, млн грн.	63867	64925	64209	70298	74412	16,5
Обсяг сплачених статутних капіталів, млн грн.	11066	9748	7934	6732	5956	-46,2
Обсяг сформованих страхових резервів, млн грн.	29559	34192	36556	41001	46781	58,3
Валові страхові премії, млн грн.	53001	45185	49708	39662	47015	-11,3
Валові страхові виплати, млн грн.	14338	14853	17958	13001	16867	17,6
Рівень валових виплат, %	27,1	32,9	36,1	32,8	35,9	32,5
Чисті страхові премії, млн грн.	39586	40350	45987	38515	46011	16,2
Чисті страхові виплати, млн грн.	14041	14452	17671	12811	16736	19,2
Рівень чистих виплат, %	35,5	35,8	38,4	33,3	36,4	2,5

*Складено за даними [11; 12]

Водночас зменшення кількості компаній зі страхування життя є важливим індикатором, що свідчить про специфіку та складність цього сегмента страхування, в якому кількість професійних учасників зменшується через високі вимоги до розміру капіталу, складність процесів інвестування в умовах високої інфляції та відсутність привабливих фінансових інструментів, активну міграцію працездатного населення в умовах війни, посилення вимог до регулювання і нагляду діяльності страховиків з боку держави.

У цілому зменшення кількості страхових компаній на ринку свідчить про наявність серйозних викликів і загроз в їх діяльності, що негативно впливають на їх фінансову надійність та погіршують стан фінансово-економічної безпеки.

Аналіз динаміки основних показників діяльності вітчизняних страхових компаній в 2019-2023 рр. (табл. 1) свідчить про кілька основних трендів в розвитку страхового ринку.

Передусім, в складі позитивних трендів треба відзначити поступове зростання величини загальних активів страхових компаній, та, відповідно, і їх сукупного капіталу. За період 2019-2023 рр. вартість сукупних активів у цілому по страховому ринку зросла на 16,5%, що є свідченням його стабільності попри війну. Примітним є і те, що процес нарощування активів страховиків, незважаючи на втрати під час війни, продовжився і у 2022 і 2023 роках. За підсумками 2022 р. активи страховиків зросли на 9,5%, а 2023 р. – на 5,9%.

Більш активно, ніж загальні активи, страховики нарощували обсяг своїх резервів. За період 2019-2023 рр. страхові резерви зросли на 58,3%, що позитивно характеризує процеси забезпечення фінансової безпеки операторів страхового ринку та їх здатність своєчасно і в повному обсязі виконувати свої зобов'язання перед клієнтами. Річний темп нарощування страхових резервів у цілому по ринку залишається достатньо високим. Так, під час війни, у 2023 р. він перевищив 14%.

Негативним трендом у розвитку страхового ринку є зменшення розмірів сплачених статутних капіталів. За період дослідження це зменшення становило 46,2% і є свідченням виходу з ринку значної частини неплатоспроможних компаній, що не змогли виконувати регулятивні вимоги НБУ, а також труднощів у залученні додаткового власного капіталу під час війни. Можна стверджувати, що зменшення розмірів сплачених статутних капіталів є чинником, що погіршує фінансову стійкість страхових компаній та фінансову безпеку страхового ринку у цілому.

Важливим чинником, що зміцнює фінансову безпеку страхового ринку, є успішне здійснення господарської діяльності та нарощування її обсягів. Проте, як впливає з даних табл. 1, воєнні дії спричинили негативний вплив на процеси реалізації страхових послуг на вітчизняному ринку. Обсяги зароблених валових страхових премій за період 2019-2023 рр. скоротились на 11,3%, при цьому найбільше скорочення у річному виразі – на 20,2% припало на перший рік війни, що яскраво характеризує негативний вплив військової агресії на функціонування страхового ринку. Протягом 2023 р. операторам страхового ринку вдалося повернути позитивну динаміку цього показника, проте вийти на довоєнні значення обсягів страхової діяльності поки не вдалося. Аналогічні процеси є характерними і для показника чистих страхових премій, однак у цілому за 2019-2023 рр. страховим компаніям вдалося забезпечити його незначне нарощування і вийти на довоєнний рівень. Значною мірою такий результат був забезпечений за рахунок зменшення обсягів перестрахування.

Зрозуміло, що під час війни зростають ризики, які обумовлюють настання страхових випадків, пов'язаних з пошкодженням чи втратою майна, втратою здоров'я, смертю застрахованих осіб тощо. Тому на страховому ринку у досліджуваному періоді мали місце процеси нарощування обсягів страхових виплат. Обсяг валових страхових виплат

зріс на 17,6%, а чистих страхових виплат – на 19,2%. У річному вираженні найбільший приріст цих показників після значного падіння у 2022 р. спостерігався в 2023 р. За підсумками 2023 р. обсяг здійснених валових страхових виплат зріс на 29,7%, а чистих виплат – на 30,6%, що безперечно свідчить про погіршення умов діяльності страхових компаній та появу додаткових викликів і загроз їх фінансовій безпеці. Тренди до зростання продемонстрували і показники рівнів валових і чистих страхових виплат.

Військова агресія проти України значно ускладнила діяльність страхових компаній, призвела до втрати частини активів і нагромаджених резервів, посилила труднощі у залученні нових клієнтів, викликала зниження попиту на страхові продукти в умовах масової міграції населення та зменшення рівня його матеріального добробуту. З іншого боку, така негативна ситуація примусила менеджмент страхових компаній реагувати на додаткові виклики та загрози фінансовій стабільності шляхом корегування засад фінансового управління, розробки нових страхових продуктів, попит на які викликаний війною, впровадженням нових каналів просування страхових послуг тощо. У цілому вітчизняний страховий ринок продемонстрував високу адаптивність до нових соціально-економічних реалій і регулятивних вимог та забезпечив своє стабільне функціонування.

Розвиток страхового ринку – це процес, що впливає на зміцнення фінансового сектору країни. Зазначений процес є багатоаспектним та складним за своїм змістом, а успішність його реалізації можна оцінити за такими напрямками:

- Зростання або оптимізація кількості страхових компаній. Адже нові учасники ринку посилюють його стійкість, конкурентність, впроваджують інновації, розширюють асортимент страхових послуг і продуктів, стимулюють існуючих операторів підвищувати якість та доступність своїх послуг.

- Розширення складу страхових послуг і продуктів, нарощування обсягів страхової діяльності. В процесі розвитку ринку впроваджуються нові види страхування, як відповідь на нові види ризиків. Під час військової агресії з'явилися нові види страхових продуктів, що передбачають страховий захист від пошкодження чи знищення майна, втрати здоров'я громадян внаслідок обстрілів, бойових дій, мінування тощо.

- Забезпечення платоспроможності і фінансової надійності страхових компаній відповідно до вимог законодавства, формування достатнього обсягу страхових резервів. Реалізація цього напряму гарантує виконання операторами ринку прийнятих на себе зобов'язань перед клієнтами своєчасно і в повному обсязі у разі настання страхових випадків.

- Збільшення кількості клієнтів страхових компаній, що забезпечує зростання масштабів страхового захисту членів суспільства, популяризацію страхування серед населення і бізнесу, підвищення фінансової грамотності громадян та формування їх страхової культури.

- Нагромадження активів страхових компаній, як важливого джерела інвестування національної економіки, підвищення частки сукупних активів страховиків у ВВП країни.

- Забезпечення ефективного регулювання страхового ринку з боку державного регулятора і саморегулювних організацій його учасників в цілях недопущення зловживань, порушень вимог законодавства та прав клієнтів страхових компаній.

Успішний розвиток страхового ринку позитивно впливає на зміцнення його фінансової безпеки. В цьому контексті варта уваги думка О. Деркач, за якою фінансова безпека страхового ринку забезпечується дією взаємопов'язаних факторів, що окреслюють стан його функціонування, результати діяльності страхових компаній і перспективи його подальшого розвитку [1].

Іншими словами фінансова безпека цього ринку залежить від багатьох чинників, але насамперед визначається станом його розвитку. З огляду на це в складі найбільш важливих чинників забезпечення фінансової безпеки страхового ринку варто виділити ті, які визначають і демонструють стан його розвитку, зокрема:

- зростання кількісного складу надавачів страхових послуг;

- розширення видового складу страхових продуктів та послуг, збільшення клієнтської бази страховиків;

- нарощування обсягів страхової діяльності;

- зростання обсягів сукупного капіталу, страхових резервів, нагромаджених страхових активів і в їх складі інвестиційних активів;

- забезпечення належної фінансової надійності, платоспроможності і стійкості страхових компаній;

- визначення оптимальних меж передачі страхових ризиків перестраховим організаціям з метою недопущення надмірного вилучення капіталу зі страхового бізнесу;

- забезпечення ефективного регулювання, нагляду і контролю за страховим ринком, недопущення зловживань і порушень чинного законодавства у страховій діяльності;

- інтеграція вітчизняного страхового ринку у європейський і світовий фінансовий простір.

Проведене дослідження показало, що з огляду на виділені чинники фінансової безпеки страхового ринку, існують певні проблеми з її забезпеченням на вітчизняному ринку. Вони пов'язані зі скороченням кількості страхових компаній, зменшенням обсягів страхової діяльності під час війни, гальмуванням процесів нарощування статутних капіталів, зростанням розмірів страхових виплат та ін.

Науковці стан фінансової безпеки страхового ринку визначають за декількома показниками. Серед них показник проникнення страхування, рівень страхових виплат, частка довгострокового страхування, частка перестраховування, частка активів страховиків у ВВП країни та ін. Значення цих показників, що характеризують стан фінансової безпеки вітчизняного страхового ринку в 2019-2023 рр. наведені в табл. 2.

Показники оцінки рівня фінансової безпеки
вітчизняного страхового ринку в 2019–2023 рр.*

Показники	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
Показник проникнення страхування, %	1,33	1,08	0,91	0,76	0,71
Рівень страхових виплат, %	27,1	32,9	36,1	32,8	35,9
Частка довгострокового страхування, %	6,9	5,9	8,5	7,8	8,0
Частка премій, що передані перестраховикам	31,5	18,8	17,3	10,7	9,9
Частка страхових активів у ВВП, %	1,61	1,55	1,55	1,35	1,14

*Складено за даними [11; 12]

Аналіз значень наведених показників у цілому свідчить про погіршення стану фінансової безпеки страхового ринку країни. Адже протягом 2019–2023 рр. спостерігається скорочення показника проникнення страхування, що свідчить про більш високі темпи нарощування ВВП країни у порівнянні зі зростанням обсягів страхової діяльності. Мізерним є і показник питомої ваги активів страховиків у ВВП, що в цілому характеризує незначне поширення страхування в країні. А в роки війни значення цього показника ще й зазнало певного скорочення.

Незначною залишається частка довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних страхових премій. Така ситуація характеризує незначний вплив страхового ринку на інвестиційний розвиток економіки, адже джерела довгострокових ресурсів нагромаджують компанії зі страхування життя.

Позитивна динаміка є характерною для показника рівня страхових виплат, значення якого зросло у періоді дослідження, і підтвердило збільшення фінансового навантаження на страхові компанії у роки війни.

Певним досягненням у забезпеченні фінансової безпеки вітчизняного страхового ринку можна вважати лише зменшення обсягів страхових премій, які передаються перестраховикам, що у цілому сприяє зміцненню фінансової стійкості надавачів страхових послуг.

Висновки і перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Проведене дослідження виявило низку позитивних трендів у розвитку вітчизняного страхового ринку. Серед них варто відзначити поступове нарощування активів і капіталу страховиків, збільшення обсягів страхових резервів, зменшення рівня перестраховування. Водночас виявлені і негативні тенденції, посилені складною соціально-економічною ситуацією і військовою агресією. В їх складі: зменшення кількості операторів ринку як в секторі ризикового страхування, так і страхування життя, низькі темпи нарощування обсягів страхової діяльності, зменшення розмірів сплачених статутних капіталів, зростання обсягів і рівня страхових виплат. Заниженими для вітчизняного страхового ринку залишаються показники його розмірів, проникнення,

частки довгострокових видів страхування та ін., що характеризують стан його фінансової безпеки. Стан фінансової безпеки страхового ринку в Україні потребує зміцнення. Реалізації цього завдання передусім буде сприяти стабільна соціально-економічна ситуація в країні та закінчення військової агресії.

Сьогодні перед вітчизняними страховиками стоїть завдання не лише нарощувати обсяги надання страхових послуг в більш складних економічних умовах, а й розширити їх видів, пропонувати споживачам більш якісні страхові продукти, здатні забезпечити захист не лише від традиційних видів ризику, а й нових, викликаних війною. Актуальним залишається завдання й більшого поширення в Україні послуг зі страхування життя, адже їх реалізація забезпечує населенню механізми нагромадження капіталу й довгострокового страхового захисту, а економіці країни додаткові інвестиційні ресурси. Важливі завдання у цьому контексті стоять перед державою стосовно вироблення і реалізації ефективної політики розвитку страхового ринку, забезпечення його належного регулювання та нагляду на ризик-орієнтованих засадах, впровадження в практику діяльності страховиків стандартів страхового захисту, вироблених європейським та світовим досвідом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Деркач О. М. Фактори впливу на стан фінансової безпеки страхового ринку. *Бізнес Інформ.* 2012. № 6. С. 187–190.
2. Дума В. В. Страхова діяльність в умовах російської агресії: правові підстави й практичні перспективи. *Scientific works of National Aviation University. Series Law Journal Air and Space Law.* 2022, 2 (63). С. 160–166.
3. Марина А., Пеценко М. Страховий ринок України в умовах війни. *Цифрова економіка та економічна безпека.* 2023. № 5 (05). С. 4451. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.5-7>.
4. Матвеев В. В., Гайдаржийська О. М., Орошко В. П. Страховий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Молодий вчений.* 2018. № 2 (54). С. 727–733.

5. Попович Д. В., Біда М. С., Закорко К. К. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*. 2023. № 3 (115). С. 110-114. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-3-115-21>.

6. Руда О. Л. Розвиток страхового ринку в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7634>.

7. Ситник Н. С., Тишковець М. М. Фінансово-економічна безпека страхової компанії та її забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1262>.

8. Ситник Н., Михайлюк М. Загрози та ризики фінансової безпеки страхового ринку України в умовах війни. *Молодий вчений*. 2023. № 5 (117). С. 169-173. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-33>.

9. Ситник Н. С., Кравцова О. В. Оцінка фінансової безпеки страхового ринку в сучасних умовах. *Бізнес Інформ*. 2019. № 10. С. 219-225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_10_32.

10. Федорович І. М. Основні тренди та напрями розвитку страхового ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 3. С. 45-49.

11. Наглядова статистика. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.

12. Нагляд за ринком небанківських фінансових послуг. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks>.

REFERENCES

1. Derkach, O. M. (2012), Faktory vplyvu na stan finansovoi bezpeky strakhovoho rynku. *Biznes Inform*, № 6, s. 187-190.

2. Duma, V. V. (2022), Strakhova diial'nist' v umovakh rosijs'koi ahresii: pravovi pidstavy j praktichni perspektyvy. *Scientific works of National Aviation University. Series Law Journal Air and Space Law*, 2 (63), s. 160-166.

3. Maryna A. and Petsenko M. (2023), Strakhovyj rynek Ukrainy v umovakh vijny. *Tsyfrova*

ekonomika ta ekonomichna bezpeka, № 5 (05), s. 4451, available at: <https://doi.org/10.32782/dees.5-7>.

4. Matvieiev, V. V. Hajdarzhys'ka, O. M. and Oroshko, V. P. (2018), Strakhovyj rynek Ukrainy: suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku. *Molodyj vchenyj*, № 2 (54), s. 727-733.

5. Popovych, D. V. Bida, M. S. and Zakorko, K. K. (2023), Tendentsii rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. *Molodyj vchenyj*, № 3 (115), s. 110-114, available at: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-3-115-21>.

6. Ruda, O. L. (2020), Rozvytok strakhovoho rynku v Ukraini. *Efektivna ekonomika*, № 2, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7634>.

7. Sytnyk, N. S. and Tyshkovets', M. M. (2022), Finansovo-ekonomichna bezpeka strakhovoi kompanii ta ii zabezpechennia. *Ekonomika ta suspil'stvo*, № 38, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1262>.

8. Sytnyk N. and Mykhajliuk M. (2023), Zahrozy ta ryzyky finansovoi bezpeky strakhovoho rynku Ukrainy v umovakh vijny. *Molodyj vchenyj*, № 5 (117), p. 169-173, available at: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-33>.

9. Sytnyk, N. S. and Kravtsova, O. V. (2019), Otsinka finansovoi bezpeky strakhovoho rynku v suchasnykh umovakh. *Biznes Inform*, № 10, s. 219-225, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_10_32.

10. Fedorovych, I. M. (2023), Osnovni trendy ta napriamy rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy. *Investysii: praktyka ta dosvid*, № 3, s. 45-49.

11. Nahliadova statystyka. *Natsional'nyj bank Ukrainy*, available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.

12. Nahliad za rynkom nebankivs'kykh finansovykh posluh. *Natsional'nyj bank Ukrainy*, available at: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks>.

Стаття надійшла до редакції 03 січня 2025 року